

Prohlášení Církve československé husitské k jubilejnímu roku 2010

Církev československá husitská v ekumenickém společenství

Církev československá husitská usnesením církevního zastupitelstva č. 13. ze dne 20. listopadu 2010 prohlašuje:

Církev československá husitská děkuje Bohu, že jí dal vyrůst před devadesáti léty jako nové větvi na Kristově kmeni (J 15,2). Doznává, že složitým časem dějinných zlomů dozrála do dnešních dnů, protože ji Bůh ošetřoval a pěstoval (J 15,5). Prosí Pána církve, aby i nadále trvale zůstával uprostřed společenství církve a svým Duchem zapaloval naše srdce k vzájemné bratrské lásce a soudržnosti (L 24,31n). Vyznává, že sebe chápe jako součást Církve Kristovy, očekávající příchod svého Pána k soudu, a své oddělení od obcí jiného vyznání vidí jen v úsilí o větší čistotu a věrnost Boží církvi (Základy víry CČSH, ot. 43). Zavazuje své údy k modlitbám a úsilí o ekumenickou jednotu víry, naděje a lásky - života a díla všech církevních organizací a křesťanů na celém světě (Základy víry CČSH, ot. 29). Věříme, že se nám v oběti Kristově dostalo práva Božího lidu a patříme k Boží rodině, v níž se jako bratři a sestry bez ohledu na církevní organizaci společně přijímáme a budujeme v duchovní přibyték Boží (Ef 2,19n.). Vyzýváme své členy, aby v současné postmoderní době relativizování všech hodnot prokazovali vírou i životem svou lásku k všemohoucímu a milostivému Otci Ježíše Krista i Otci našemu (Velké krédo CČSH). Voláme všechny lidi dobré vůle k následování Ježíše Nazaretského v přítomnosti, který i dnes přináší chudým radostnou zvěst, vyhlašuje zajatcům propuštění, slepým navrací zrak, propouští zdeptané na svobodu a vyhlašuje léto milosti Hospodinovy (L 4, 18 n).

Církev československá husitská usnesením církevního zastupitelstva dále svým členům k promýšlení předkládá a ekumenické rodině k rozhovorům nabízí

1. Východiska

1.1 Zrození Církve československé

Církev československá (od r. 1971 také husitská) vznikla osamostatněním se od Církve římskokatolické. Z hlediska kanonického práva se jednalo o schizma (odštěpení se, rozkol). Stalo se tak ve specifické historické situaci, kterou možno označit za krizi tradičního křesťanství po I. světové válce, jež byla zvlášť radikální v nově vzniklé republice. Lidé se kriticky vyrovnávali s obdobím habsburské vlády v zemích České koruny a především se zkušeností světové války. V náboženské oblasti šlo o vypořádání se s rakouskou podobou „spojení trůnu a oltáře“ zvanou někdy austrokatolicismus.

Reformní kněží v návaznosti na modernistické snahy z přelomu a počátku 20. století hledali tehdy cesty k obnově Římskokatolické církve v Československé republice.¹ Svůj reformní program se snažili uskutečnit v rámci stávajících církevních struktur. To se nakonec ukázalo jako neproveditelné. Proto se radikálnější duchovní rozhodli provést reformy cestou činu (via facti) a to i za cenu oddělení se od Církve římskokatolické (1920).

Tento vážný krok třeba chápat v tehdejších dobových souvislostech. V dějinách nastávají někdy mimořádné situace (kairos), které nelze hodnotit pouze podle stávajících právních norem. Takové chvíle vyžadují jednání na základě duchovních a mravních hodnot, přesahujících konkrétní právní formy. Devadesát let historie Církve československé husitské nás při vši kritičnosti vůči pádům a vzletům přesvědčuje, že k takovým chvílím v našem národě patří i rozhodnutí z 8. ledna 1920.

Církev československá (husitská) nepůsobila pouze na území historických Čech, Moravy a Slezska. Působila i na Slovensku a Podkarpatské Rusi, kde byla totalitně zakázána v roce 1940 Slovenským státem. V čase nástupu ateizace nebyla její činnost obnovena a teprve v roce 1988 a po roce revolučním došlo k povolení obnovy působnosti této církve ve Slovenské republice. Církev československá (husitská) působila misijně také ve Vídni a na území USA. Dnes působí církev misijně také v Keni.

Věříme, že Církev vznikla z Božího povolání a touhy po opravdovosti, ryzosti a obnově křesťanství na základě evangelia a z něho se odvíjejících národních duchovních tradic i dialogu s moderní společností. Toto

¹ **Obnova církve katolické v Československé republice**, návrh Jednoty katolického duchovenstva 1919

Příloha číslo 2 Úředních zpráv ČČSH č. 3/2010 ze dne 22. 11. 2010
poslání a tento úkol obnovy křesťanství na základě evangelia, tradice a v dialogu se společností platí i dnes.

1.2 Cesta Církve československé husitské

Církev československá husitská prošla složitou cestou od reformního katolicismu přes pokusy přiblížit se pravoslaví, následované příklonem k teologickému liberalismu, kritickému k tradičním formám křesťanství. Po druhé světové válce vyústila tato cesta do biblického personalismu s novým pochopením místa církve a její společné tradice v Božím díle spásy. Tento posun („kopernikánský obrát“) vyjadřují Zákklady víry, vydané 1958 a přijaté 1971 VI. sněmem za oficiální naukovou normu. Poválečný teologický obrát umožnil Církvi československé v roce 1961 přijetí věroučné báze² Světové rady církvi a začlenění do jejích světových i regionálních struktur. Každá teologická generace se z hlediska svých dějinných zkušeností vyrovnává s tradicí, v níž vyrostla. V současnosti probíhají vážné rozhovory nad Zákklady víry. Tím se otvírají východiska pro podobu aktuální služby, svědectví a vyznávání odpovídající podmínkám a nárokům postmoderní doby.

1.3 Druhý Vatikánský koncil Římskokatolické církve

Druhý Vatikánský koncil představuje jednu ze základních událostí dějin dvacátého století, jež ovlivnila nejen činnost katolické církve, ale i podobu ekumenických vztahů a náboženského uvažování v evropské společnosti. Mnohé reformní myšlenky a hnutí,³ které vedly v Československu ke vzniku samostatné církve, zůstaly v jiných zemích uvnitř Církve římskokatolické. Když dozrál čas, připravily půdu koncilním reformám. II. Vatikánský sněm vytvořil prostor pro realizaci řady myšlenek reformistů (zejména posun v pojetí církve, důraz na Písmo a působení Ducha, liturgická obnova, dialog s moderní kulturou, zásada svobody svědomí atd.). Církev československá husitská přijímá s vděčností pokoncilní vývoj v Církvi římskokatolické jako potvrzení řady záměrů a úsilí reformistů, svých zakladatelů, a současně jako znamení jednotícího působení Božího Ducha v dějinách. Přes historické oddělení a organizační samostatnost cítí spřízněnost s reformními myšlenkami v Církvi římskokatolické.

2. Vzájemné vztahy

2.1 Církev římskokatolická

Rozchod přinesl zúčastněným hoře i milost a bolestně poznamenal vztahy obou církví (boje o kostely, vzájemné útoky, nedůvěra). Další cesta obou církví je poznamenána společnou zkušeností sekularizovaného prostředí. Společná zkušenost zápasu o svobodu v čase války a útlaku vedla postupně k hlubšímu vzájemnému poznávání. Zejména období politické totality a ateistického útlaku, soustředěného jmenovitě na katolickou církev a ponižování duchovenstva vedlo k vzájemnému sblížení a obnovení důvěry. Tento proces probíhal na různých rovinách církevního života. Proces porozumění a respektu v církevní správě a v teologii vyústil v uzavření dohody o uznání křtu (1994). Tato dohoda fakticky vyjadřuje i vzájemné uznání obou církví v Kristu.⁴

Významným pozitivním momentem pro vztahy českých reformačních církví s Církvi římskokatolickou bylo mezinárodní sympozium o Mistru Janu Husovi ve Vatikánu (1999).⁵

Církev československá husitská s vděčností konstatuje, že vztahy mezi oběma církvemi se výrazně zlepšily. Na řadě míst dochází ke spolupráci. Konají se společné modlitby a setkání. V případě potřeby si církve propůjčují prostory k bohoslužbám i dalším setkáním. Věřící i představitelé obou církví spojují přátelské vztahy. Tyto osobní

² Oficiální anglické znění: „*The World Council of Churches is a fellowship of churches which confess the Lord Jesus Christ as God and Saviour according to the scriptures, and therefore seek to fulfil together their common calling to the glory of the one God, Father, Son and Holy Spirit.*“ Pramen: <http://www.oikoumene.org/en/who-are-we.html>/ Český překlad ze Stanov ERC: „*Ekumenická rada církví v České republice je společenstvím křesťanských církví, které vyznávají Pána Ježíše Krista jako Boha a Spasitele podle Písem Starého a Nového zákona a usilují uskutečňovat své poslání společně ke slávě jednoho Boha, Otce i Syna i Ducha svatého.*“ Pramen: <http://www.ekumenickarada.cz/index.php?setlang=1&a=cat.15>

³ Např. liturgické hnutí kolem R. Guardiniho v Německu (Rothenfels); ve Francii tzv. *theologie nouvelle*; biblické a patristické studie, např. dominikánská biblická škola v Jeruzalémě založená Marie-Josephem Lagrangem O.P.

⁴ Citováno z **Dohody o křtu** z 25. 1. 1994 bod 6): „*Obě církve jsou přesvědčeny, že shoda v uvedených bodech dostatečně umožňuje prohlásit vzájemné uznání křtu. Z tohoto uznání vyplývá, že členové Církve československé husitské a Církve římskokatolické se vzájemně vděčně uznávají a přijímají jako křesťané, bratři a sestry v Kristu, řídíce se starou zásadou: v podstatném jednota, v nepodstatném svoboda, ve všem pak láska.*“

⁵ Dokument k husovskému sympoziu publikován jako dokument ČBK fialová řada č. 11 pod názvem **Mezinárodní sympozium o Janu Husovi (2000)** na <http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/dokumenty/fialova-rada/>

Příloha číslo 2 Úředních zpráv CČSH č. 3/2010 ze dne 22. 11. 2010
přátelské vztahy se ukazují pro prohloubení ekumenické spolupráce a pro společné svědectví velmi důležité.

Bylo by falešné nevidět, že rozdíly v celé řadě otázek zůstávají. To platí zejména o odlišném pojetí církve, které je v katolické teologii podstatně spojeno s úřadem. Od toho se pak odvíjejí i další otázky týkající se vzájemného uznání úřadu a svátostí. Členové Církve československé husitské bolestně pociťují zvláště to, že nemohou se svými římskokatolickými sestrami a bratry společně slavit a přijímat večeři Páně. Tato touha po jednotě vyjádřené společným stolováním večeře Páně motivuje Církev československou husitskou vést dialog a hledat cesty ke vzájemnému uznání úřadu a svátostné služby.

2.2 Církev reformace

Reformisté čerpali z tradic české reformace a vědomě na ně navazovali. Osobitým způsobem integrovali prvky katolicity s reformací. Církev československá husitská vždy cítila blízkost k odkazu reformace - zejména české. Inspirovala se jím a usilovala o jeho rozvoj a aktualizaci.⁶

Po celou dobu pojily Církev československou husitskou dobré vztahy a spolupráce zvláště s Českobratrskou církví evangelickou. S touto církví uzavřela Církev československá husitská v roce 1991 Dojednání, v němž se konstatuje vzájemná blízkost a společná východiska obou církví. Dokument vyjadřuje shodu v řadě podstatných otázek, vzájemné uznání křtu, přijetí ke stolu Páně, spolupráci a také možnost dvojího členství. Dojednání hovoří o shodě, která neznámá, že by nebylo rozdílů. Konkrétně lze jmenovat rozdílné pojetí tradice, liturgickou a svátostnou spiritualitu, svátostné pojetí úřadu. Tyto rozdíly „zčásti souvisejí s minulostí“.⁷ Rozhodně však netvoří překážku pro svátostné společenství a praktickou spolupráci obou církví.

Na mnoha místech dochází ke spolupráci a vzájemné pomoci mezi sbory obou církví, ke společným setkáním, biblickým hodinám, bohoslužbám. Věřící i představitelé církví spojuje vzájemné přátelství.

V roce 1994 se Církev československá husitská začlenila do společenství evropských reformačních církví, původně zvaného Leuenberská konkordie; nyní Společenství evangelických církví v Evropě (angl. CPCE; něm. GEKE). To jí umožňuje svátostné, bohoslužebné i služebné společenství s ostatními církvemi této konkordie. Odkaz české i světové reformace považuje Církev československá husitská za integrální součást společného dědictví jedné Církve Kristovy. Hlásí se k němu, studuje jej, čerpá z něho a chce ho sdílet a rozvíjet se sesterskými církvemi.

2.3 Pravoslaví

Reformistické hnutí zvl. na Moravě inspirovala významně tradice cyrilometodějská, která uchovává živé povědomí o východních kořenech křesťanství v našich zemích. Také česká reformace ve svém hledání původní církve Kristovy bez pozdějších nálezků a porušení navazovala kontakty s pravoslavnými církvemi na Východě.

Po svém vzniku se Církev československá obrátila na srbskou pravoslavnou církev a jednala s ní o možnostech svěcení biskupů a určitého volnějšího svazku s pravoslavím. Tento vývoj však směřoval k polarizaci idejí liberálně reformních a tradičních. Jednání se srbskou církví nakonec bylo ukončeno a myšlenková polarizace, v Církví československé označovaná nepřesně jako „pravoslavná krize“, skončila rozkošem a odchodem pravoslavně věřících členů (1924) a založením Pravoslavné církve v Československu. Církev československá husitská lituje všeho negativního, co tento rozchod poznamenalo. Upřímně usiluje o to, aby její vztahy s pravoslavnou církví nebyly zatíženy bolestí tohoto rozchodu.

Církev československá husitská, ačkoli se sama považuje za církev západní, vnímá spiritualitu, teologii, tradice východních církví jako integrální součást společného ekumenického dědictví. Hlásí se k nim s úctou, studuje je a nechává se jimi inspirovat.

2.4 Církev evangelikální, vyznavačské, letniční

Církev československá husitská jako církev lidová, tradiční a liturgická cítí přirozeně větší blízkost k dalším lidovým, tradičním a liturgickým církvím než k církvím evangelikálním, vyznavačským či letničním. I tyto rozdíly však překonává vědomí společného základu v evangeliu a účasti na Kristově díle a poslání. S církvemi

⁶ Sr. program *Dokončit českou reformaci* – viz referát prof. Dr. K. Statečného na I. sněmu CČS 1924: „...fundamentální náš program zní: *dokončení české náboženské reformace*.“ in *Zpráva o I. řádném sněmu Církve československé konaném ve dnech 29. a 30. srpna 1924 v Praze-Smíchově*, Praha 1924, s. 41

⁷ Citováno z *Dojednání mezi Církví československou husitskou a Českobratrskou církví evangelickou* z 3. 12. 1991

Příloha číslo 2 Úředních zpráv ČČSH č. 3/2010 ze dne 22. 11. 2010 tohoto typu nás také spojuje důraz na praxi křesťanského života, na svobodu vůči tradici, na duchovní (náboženskou) zkušenost a na konkrétní působení Ducha v životech jednotlivých křesťanů. Evangelikální, vyznavačské a letniční církve pomáhají tradičním a lidovým církvím znovuobjevit význam vědomého osobního rozhodnutí se pro Krista a důsledného uplatňování tohoto rozhodnutí (obrácení a posvěcení), praktikování křesťanské kázně, osobní zkušenost Ducha, svědectví o ní, prvek spontaneity v životě víry. Křesťan dneška i budoucnosti musí vědět, komu uvěřil a proč, a také musí být tím, kdo čerpá ze zkušenosti osobní víry.

3. Propozice Církve československé husitské

3.1 Vztah k tradici

Pojem tradice (= předávání, podání) zahrnuje řadu významových odstínů. Jednak označuje proces přijímání a předávání evangelijního poselství v čase i prostoru (tzv. tradice aktivní) a pak i konkrétní vyjádření tohoto poselství: texty, formulace a způsoby (tzv. tradice pasivní – „to, co se předává“).

Zakladatelská generace ve svém obnovném úsilí se k tradici ve smyslu formulací, textů, předaných způsobů života víry postavila kriticky. Přesto však tato tradice nadále tvořila přirozený kontext a myšlenkový obzor této generace. Bez znalosti tohoto kontextu nelze zakladatelům porozumět. Na své dějinné cestě dospěla Církev československá husitská k novému pochopení a kladnému přijetí tradice.⁸ Ta v dnešním pochopení tvoří základ, kořeny⁹ zprostředkující naše napojení na živé zdroje evangelia a vyjadřující dějinnou kontinuitu s generacemi věřících. Kladné porozumění tradici není jenom procesem intelektuálním, nýbrž duchovním: znamená vnitřní solidaritu s těmi, kteří nesli a předávali evangelium až k prahu naší přítomnosti.

3.2 Katolicita

Výraz katolicita znamená všeobecnost a označuje společenství Božího lidu na celém světě i v kontinuitě generací. Pojem katolicita nevyjadřuje konfesní vymezení, nýbrž naopak otevřenost celku evangelijní zvěsti. Princip katolicity vychází ze samého evangelia, které jako dobrá zpráva je adresováno všem lidem, národům a kulturám. K takovéto katolicitě se hlásí i Církev československá husitská. Naši zakladatelé proklamací o zřízení československého patriarchátu minili vytyčit místo setkávání tradic křesťanského Západu a Východu. Svě osobitě místo Církve československé husitské vidí v bodě setkávání hlavních křesťanských tradic Východu i Západu, Římskokatolické církve a reformace.

3.3 Ekumenický dialog a spolupráce

V současné multikulturní a multináboženské společnosti Církve československé husitské usiluje naplňovat své křesťanské poslání založené na evangeliu Ježíše Krista. Uvědomuje si, že je toto poslání možné a věrohodné uskutečňovat jen v širší ekumenické spolupráci a dialogu.

Ekumenická spolupráce a dialog s církvemi směřuje k jedné společné víře, lásce a naději (Ef 4,1-6). Tato společná jediná víra v jednoho Boha Otce, Syna a Ducha svatého se vyjadřuje v rozmanitosti tradic, proudů, důrazů a forem. Jednota v rozmanitosti se zakládá již v rozmanitosti novozákonního kánonu. Různé křesťanské tradice různým způsobem ukazují na jednoho Pána a navzájem se doplňují a slouží si v poznání a svědectví.

Církev československá husitská svou dějinnou a teologickou specifičností může napomáhat k setkávání rozmanitých křesťanských tradic, západních i východních, katolických i reformačních a tím přispívat k jednotě v rozmanitosti.

V Praze dne L. P. 20. 11. 2010

⁸ Naukové i právní dokumenty Církve československé husitské hovoří o *starokřesťanské tradici* a myslí tím společná vyznání víry (Apoštolské a Nicejsko-kaňhradské), trojiční a christologickou nauku, jak byla formulována na ekumenických koncilech a tvoří trvale platnou naukovou normu. „Hlavním smyslem tohoto učení je, že v **Ježíši Kristu jako pravém člověku je lidstvu přítomen a spásně s ním jedná Bůh sám**, přičemž Bůh v něm zůstává Bohem a člověk člověkem, ale v jedné nerozštěpené osobě Syna Božího. Tímto rozhodnutím vytvořila starokřesťanská církev navždy platné měřítko správnosti učení o osobě Ježíše Krista.“ cit. Trtík, Z.: **Uvedení do Základů víry** in Theologická revue 2004/1 s. 101.

⁹ Srov. význam symbolu kořene, kořenů - zakořeněnosti a vykořenění v moderním a postmoderním světě. Poukaz na ničivé důsledky vykořeněnosti moderního člověka – Simone Weil; Symbol kořene, kmene hraje významnou úlohu také v souvislosti jubilea Církve československé husitské, viz Kučera, Z.: **Zarůst do kmene. Vikariátní témata**, Praha 2009; zvláště téma 2. **Náboženství v postmoderní době** s. 3-5